

فاجعه ۸ شوال قلب دوست داران اهل بیت (ع) را به درد آورد

۸ شوال، مصادف با سالروز تخریب قبرستان بقیع در سال ۱۳۴۴ هجری قمری توسط وهابیت است. روزی که به «یوم الهمدم» معروف است.

۸ شوال، مصادف با سالروز تخریب قبرستان بقیع در سال ۱۳۴۴ هجری قمری توسط وهابیت است. روزی که به «یوم الهمدم» معروف است.

خبرگزاری مهر - گروه دین و آئین-نگار احدپور؛ امروز ۸ شوال، مصادف با سالروز تخریب قبرستان بقیع در سال ۱۳۴۴ هجری قمری توسط وهابیت است. روزی که به «یوم الهمدم» معروف است و از آن به عنوان یکی از غم‌انگیزترین روزهای تاریخ اسلام و به ویژه شیعه یاد می‌شود، روزی که مظلومیت اهل بیت عصمت و طهارت را بار دیگر به رخ جهانیان می‌کشد.

قبرستان بقیع یکی از قدیمی‌ترین قبرستان‌های تاریخ و از مکان‌های مقدس و مورد احترام مسلمانان به شمار می‌رود که در اهمیت آن، احادیث و روایاتی نیز از ائمه معصومین (ع) وجود دارد، به طور مثال پیامبر اکرم (ص) فرموده اند: «از بقیع هفتاد هزار نفر که صورتشان مانند ماه چهارده شب است، محشور خواهند شد و بدون حساب وارد بهشت می‌شوند». در روایتی دیگر از آن حضرت آمده که در روز قیامت، هفتاد هزار تن با صفات نیکو از بقیع محشور می‌شوند، ایشان به کسانی که در بقیع دفن شوند، بشارت داده که شفاعت خواهند شد.

به همین مناسبت در گفت و گو با حجت الاسلام محمد استوار میمندی، پژوهشگر اسلامی و مدیر حوزه‌های علمیه استان فارس، در خصوص پیشینه تاریخی این قبرستان و نیز اقدام وحشیانه وهابیت در تخریب این اثر معنوی، به گفت و گو پرداختیم که در ادامه می‌خوانید:

فاجعه ۸ شوال که قلب دوست داران اهل بیت (ع) را به درد می‌آورد

نگاهی به تاریخچه قبرستان بقیع

وی با اشاره در خصوص پیشینه تاریخی و نام‌گذاری قبرستان بقیع، گفت: نقل و قول‌های مختلفی ارائه شده، در برخی منابع، نام دیگر این قبرستان، «بقیع الغرقد» و «جنازة البقیع» نام‌گذاری شده است. ابن اثیر، مورخ جهان اسلام در کتاب «الکامل فی التاریخ» در این زمینه نوشته: «در لغت بقیع به محل وسیعی که دارای درخت و یا ریشه درخت باشد، گفته می‌شود و چون مکان بقیع پیش از آن دارای درخت غرقد و ریشه‌های آن بود پس از قطع این اشجار نیز با همان اسم معروف گردید».

این کارشناس مذهبی عنوان کرد: در قرن اول و دوم به موازات توسعه ساخت و سازها در بقیع مسلمانان به دفن امواتشان در بقیع نیز اهتمام داشته‌اند. در قرن سوم کماکان برخی افراد در بقیع ساکن بوده‌اند و مهم‌ترین بنای عمومی بقیع که مورد توجه ابن شبه نیز قرار گرفته مسجد فاطمه (س) است؛ در قرن چهارم کسی در بقیع ساکن نیست و تنها ساختمان این قبرستان، مسجد فاطمه است تا اینکه در اواخر قرن پنجم اولین بقعه‌های بقیع بنا می‌شوند.

در قرن اول و دوم به موازات توسعه ساخت و سازها در بقیع مسلمانان به دفن امواتشان در بقیع نیز اهتمام داشته‌اند. در قرن سوم کماکان برخی افراد در بقیع ساکن بوده‌اند و مهم‌ترین بنای عمومی بقیع که مورد توجه ابن شبه نیز قرار گرفته مسجد فاطمه (س) است

وی خاطرنشان کرد: براساس روایات در قرن ششم این مازه در سال ۵۵۲ قمری، سه قبه بقیع را گزارش کرده اما ۲۸ سال بعد ابن جبیر از قبه مالک به عنوان چهارمین قبه بقیع خبر می‌دهد؛ ابن مازه از مکانی بنام «مسجد فاطمه» نام می‌برد اما ابن جبیر آن را «بیت الحزن» نامیده و آنجا را «بیت فاطمه» می‌داند؛ اما هر دو از آن با عنوان «بیت الاحزان» یاد کرده و آن را مدفن فاطمه زهرا (س) معرفی می‌کند، اما نکته مهم در گزارش‌های این قرن معرفی خانه امیرالمؤمنین (ع) در بقیع است. هرچند در این قرن برای اولین بار از گنبد عقیل و فاطمه بنت اسد سخن به میان آمده اما منابع این قرن به مسجد فاطمه (س) یا بیت الاحزان و یا خانه امیرالمؤمنین (ع) هیچ اشاره‌ای نکرده‌اند.

سیر تحول و تغییر شکل قبرستان بقیع

حجت الاسلام استوار میمندی افزود: در قرن هشتم و نهم گمانه زنی ها در خصوص بیت الاحزان ادامه داشت. ابن حجر در صحت انتساب قبه فاطمه بنت اسد و عقیل تردید دارد و اولی را متعلق به سعد معاذ و دومی را مربوط به ابوسفیان حارث می داند. تنها اختلاف نظر دیار بکری با انصاری نیز معرفی بیت الاحزان است وگرنه در سایر موارد شبیه هم هستند. مجموعاً در این دوره مطلب جدیدتری نسبت به قرن پیشین به چشم نمی خورد. در این قرن هیچ کس راجع به بیت الاحزان صحبت نکرده است، توصیف سید کبریت از بقیع همانند دیار بکری است با این تفاوت که او اولین نفری است که از مسجد ابی بن کعب سخن گفته است؛ گزارش عباسی مشابه توصیفات سمهودی است با این تفاوت که از خانه امیرالمؤمنین (ع) صحبت نکرده و برای اولین بار جایی را به عنوان مقبره ابوسعید خدری معرفی کرده است. گزارش فرشی سه نوآوری دارد: ذکر قبه صفیه، بیان جایی به عنوان قبر حلیمه (هرچند در صحت آن تردید دارد) و بیان مکانی به عنوان مزار شهدای احد. بعد از سمهودی (اواخر قرن ۹) فرشی اولین نفری است که از قبه ازواج مجدد سخن گفته است. او نیز به مسجد ابی بن کعب اشاره کرده، درحالی که گزارش قیسی مطلب جدیدی ندارد اما عیاشی مشابه سمهودی سخن گفته با این تفاوت که بجای خانه امیرالمؤمنین (ع) از مسجد ابی بن کعب صحبت کرده و به مقبره حلیمه سعدیه هم اشاره دارد. توصیف بقیع در قرن دوازدهم هم مانند قرن یازدهم است؛ در قرن سیزدهم و چهاردهم نیز تعداد بقعه های بقیع تغییری نداشته است.

میمندی گفت: در مرحله اول ساختمان های بقیع از کاربری مسکونی به بناهایی جهت تکریم و گرامیداشت بزرگان تغییر شکل می دهند، در مرحله دوم بناهای یادبود از نظر کمی توسعه می یابند. در مرحله سوم زیربنای برخی از همین ساختمان ها گسترش یافته. در مرحله چهارم مسلمانان به حفظ و نگهداری این بناها پرداخته، طوری که ساختمان های بقیع در طول تاریخ بارها مرمت و بازسازی شده اند و مرحله پنجم نیز تزئین و آراستن برخی از بقعه های بقیع است.

وی خاطرنشان کرد: گنبد و بارگاه هایی که به مرور زمان برای برخی قبور بقیع بناشده سه دسته اند: اول آن هایی که انتساب قبر به صاحب گنبد قطعی است، دوم گنبدهایی که در صحت انتساب آن ها به صاحب قبر تردید شده و دسته سوم گنبدهایی که قبر صاحب قبه، سابقه چندانندی نداشته و در قرون متأخر پیداشده است.

قبرستان بقیع و مزار ۴ ستاره آسمان عصمت و طهارت

این پژوهشگر تاریخ اسلام در بخش دیگری از این گفت و گو با اشاره به بزرگانی که در این قبرستان آرام گرفتند، افزود: مکان دفن پیکر چهار امام (ع) در قبرستان بقیع در کتب تاریخی و در فرهنگ شیعه به عنوان مشهد و حرم اهل بیت (ع) تلقی گردیده است و در این حرم مطهر قبر چهار تن از ائمه هدی؛ امام مجتبی، امام سجاد، امام باقر و امام صادق (ع) در کنار هم و به فاصله ۲ متری این قبرها، قبر عباس عموی گرامی رسول خدا (ص) قرار گرفته و در کنار آن نیز قبر دیگری است که متعلق به فاطمه بنت اسد مادر بزرگوار حضرت امیرالمؤمنین (ع) می باشد. قبل از ویرانی بقعه، همه قبور شش گانه در زیر گنبد و دارای ضریح زیبایی بودند همچنین شخصیت های نام آشنا و متعدد دیگری از جمله «اسعد بن زراره» و «عثمان بن مظعون»، از اولین انصار و مهاجرینی که در این مکان دفن شده اند، ابراهیم فرزند پیامبر (ص)، حلیمه دایه پیامبر، همسران پیامبر اکرم (ص) به جز حضرت خدیجه، دختران پیامبر (ص)، عثمان، مالک بن انس، نافع مدنی، ابوسعید خدری، ام البنین مادر ابوالفضل العباس (ع) و تعدادی از صحابه و علمای بزرگ اسلام نیز در قبرستان بقیع به خاک سپرده شده و این موجب عزت و اهمیت این مکان مقدس شده است.

تخریب قبرستان بقیع و تفکری بیمارگونه

حجت الاسلام استوار گفت: اما همین اهمیت و منزلت باعث شد تا وهابیت که تاب رشد عقیده شیعه در جهان را نداشته، این مکان مقدس را با هدف از بین بردن همیشگی یاد و نام ائمه (ع) مورد حمله و دستخوش تخریب قرار دهد. به همین دلیل، سال ۱۲۲۰ هجری قمری و در زمان سقوط دولت اول سعودی ها، قبرستان بقیع به دست وهابیون سعودی تخریب شد و مدتی بعد مسلمانان مجدداً این قبرستان را بازسازی کردند. اما وهابیت بار دیگر مجدداً در هشتم شوال سال ۱۳۴۴ هجری قمری، به صورتی وحشیانه به این مکان مقدس حمله و این قبرستان را برای دومین بار تخریب کرد.

دستور قرآن کریم به زیارت اهل بیت رسول الله (ص) و نقض این دستور توسط عوامل سعودی

وی در خصوص انگیزه وهابیت و سران سعودی از رقم زدن حادثه تلخ تخریب بقیع و به درد آوردن قلب میلیون ها مسلمان در سراسر دنیا را تفکری مسموم خواند و گفت: تفکر وهابی تفکری است که زیارت اولیای حق را بدعت می خواند و اعتقاد به شفاعت و توسل به آن ها را شرک می نامد. جریانیه که قدرت درک معارف عمیق اسلامی را ندارد و به بهانه های سطحی حداقل وظیفه خود نسبت به اهل بیت پیامبر که همان مودت و محبت نسبت به آنهاست را نیز انجام نمی دهد، متأسفانه چنین فاجعه ای را رقم زد.

میمندی با اشاره به سفارش خداوند متعال در خصوص دوستی و مودت با خاندان پیامبر (ص) گفت: فرهنگ زیارت، علاوه بر کسب فیض از انوار مقدس مزار اهل بیت (ع)، تجلی عشق ورزیدن به خاندان وحی است که خداوند در آیه ۲۳ سوره شوری به آن دستور داده است: «... قُلْ لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ...»؛ بگو به ازای آن [رسالت] پاداشی از شما خواستار نیستم مگر دوستی در باره خویشاوندان»؛ همان طور که فرهنگ ساخت بقعه و حریم بر مزار آن بزرگواران برگرفته از همان عشق ورزی به خاندان رسالت است که اتفاقاً آن هم الهام گرفته از قرآن کریم است که در آیه ۲۱ سوره کهف بیان می کند که مؤمنان زمان اصحاب کهف تصمیم گرفتند بنای یادبودی بر جایگاه آنان بسازند تا در آنجا به عبادت بپردازند: «... قَالَ الَّذِينَ عَلِمُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَتَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا...»؛ گفتند حتماً بر ایشان معبدی بنا خواهیم کرد».

حسرت زیارتی که در دل بقیع صد ساله شد

وی افزود: اعتقاد به شفاعت و توسل به امامان معصوم، شهدا و صالحین نه تنها با توحید منافاتی ندارد بلکه عین توحید و در طول اعتقاد به الوهیت و ربوبیت خداست که فرمود: «... وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ...»؛ و به او [توسل و] تقرب جوید و» (آیه ۳۵ سوره مائده). اما مشکل جهان اسلام پس از رحلت وجود مقدس نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم این بود که عده ای یا نخواستند و یا نتوانستند پی به حقیقت دین ببرند و با نام دین مقابل ارکان اصلی دین خدا که ولایت بود طغیان کردند. و قرن ها بعد، خاندان آل سعود به پیروی از این عقیده ننگین، دست به آن فاجعه غم انگیز زدند.

میمندی در پایان خاطر نشان کرد: علی رغم تمام مزاحمت های سران سعودی برای زوار، در سنوات گذشته، مسلمانان مشتاقانه و غمبار به زیارت قبور بقیع اهتمام دارند و وهابیون عرصه را برای زوار سال به سال تنگ تر می کنند. در ابتدای سال های تخریب، زوار می توانستند به قبور مطهر چهار امام معصوم نزدیک شوند و زیارت کنند، اما از حدود دو دهه پیش امکان ورود به فرعی مسدود شده است. سال های بعد تابلوی بسیار بزرگی چندین متری مرتفع، در جلوی این فرعی نصب شده تا دید به قبور ائمه را محدود سازد. در حدود ده سال پیش امکان ایستادن سرپایی و خواندن زیارت میسر بود، اما متأسفانه از چهار پنج سال پیش مأمورین وهابی و شرطه ها ایستاده اند و اجازه توقف به زوار نمی دهند. اگر کسی بایستد با توهین و ضرب و شتم نیز مواجه می شود و زوار فقط می توانند در معابر بقیع، با فشار جمعیت راه بروند و در زمان کوتاه زیارت سیار داشته باشند و در حسرت دیدار و زیارت ۴ امام معصوم، به ادامه زیارت خود در مدینه بپردازند.